



DET KONGELIGE  
FORSVARSDPARTEMENT

Olje- og energidepartementet  
Postboks 8148 Dep.  
0033 OSLO

Deres ref.:  
19/1187

Vår ref.:  
2019/1268-7/FD V 3/ANFR

Dato:  
08.10.2019

## Svar på høring av forslag om åpning av områder for fornybar energi til havs og forslag til forskrift til havenergilova

Det vises til høring 2. juli 2019 av forslag om åpning av områder for fornybar energi til havs, og forslag til forskrift til havenergilova.

Forsvarsdepartementet har sendt ut høringen til underliggende etater, og har mottatt høringsuttalelse fra Forsvarsbygg.

Departementet gir noen generelle merknader og kommenterer forslagene til åpninger av områdene Utsira Nord, Sandskallen-Sørøya Nord og Sørliche Nordsjø II og forskrift til havenergilova i avsnittene nedenfor.

### 1. Generelle merknader

Forsvarsdepartementet vil innledningsvis peke på at åpning av områder for fornybar energi til havs kan påvirke Forsvarets skyte- og øvingsfelt til sjøs. Skyte- og øvingsfelt i sjø er sentrale for Forsvarets operative virksomhet, og derfor også for den nasjonale beredskaps- og krisehåndteringsevnen.

Feltene skal dekke behovet for å utdanne og øve personell, prøve ut materiell og fartøyer og ivareta alliert øving og trening. Feltene representerer klargjorte områder hvor Forsvaret, alene og sammen med allierte, kan øve og trene operasjoner i alle dimensjoner (luft, overflate, under vann) og under alle værforhold. Forsvaret har i dag 87 skyte- og øvingsfelt i sjø, fra Oslofjorden i sør til Kvænangen i nord.

Det er derfor av stor betydning at Forsvaret sikres tilgang til og bruk av skytefelt på sjøen og i luften. Ved utbygging av områder for havvind må dette dermed tas tilbørlig hensyn til i saksbehandlingsprosessen for å unngå konflikter. Dette kan skje enten ved en tilpassing av området for utbygging eller ved å sikre at Forsvaret får erstatningsområder som ivaretar operative behov.

Vi viser for øvrig til det pågående prosjektet om rammebetingelser for skyte- og øvingsfelt i sjø, herunder vurdering av behov for eksisterende og nye felt. Det er Forsvarsbygg i samarbeid med Forsvaret som gjennomfører prosjektet på oppdrag fra

---

Postadresse:  
Postboks 8126 Dep.  
0032 Oslo

Kontoradresse:  
Glacisgata 1  
Oslo

Telefon:  
23 09 80 00

Saksbehandler:  
rådgiver Anders Grønstad Friisk  
Seksjon for felles juridiske tjenester

E-postadresse:  
postmottak@fd.dep.no

Webside:  
www.regjeringen.no/fd

Org.nr.:  
972 417 823

Forsvarsdepartementet. Olje- og energidepartementet og NVE er også involvert i prosessen, og i løpet av andre halvdel av 2019 skal det gjennomføres sektorvise møter for blant annet å avdekke eventuelle interessekonflikter knyttet til forslag til nye felt. Prosjektet er forventet ferdigstilt sommeren 2020.

Departementet understreker også viktigheten av at de internasjonale forpliktelsene som følger av Havrettskonvensjonen må tas hensyn til i utrednings- og saksbehandlingsprosessen slik at konflikter med andre interesser (eks. skipsfart) unngås.

## *2. Utsira Nord*

Forsvarsdepartementet viser til punkt 4.3 i høringsnotatet om at området Utsira Nord delvis overlapper med Luftforsvarets øvingsfelt END253 Utsira.

Departementet er ikke enig med NVEs konklusjon i den strategiske konsekvensutredningen om at en realisering av vindkraftutbygging i Utsira Nord ikke vil redusere funksjonen til Forsvaret. Departementets syn er også at sameksistens mellom vindkraft og Forsvarets øvings- og skytefelt ikke er mulig.

Forsvarsbygg har i sin høringsuttalelse også vist til at sameksistens mellom faste installasjoner i form av vindkraftturbiner og Forsvarets skytefelt ikke er mulig. En mulighet kan være å flytte luftforsvarets skyte- og øvingsfelt END 235 Utsira. En slik løsning forutsetter imidlertid at en tilsvarende feltkapasitet er reetablert et annet sted. Forsvarsbygg har vist til at en løsning kan være å utvide eksisterende felt END352 Halten i nærheten av hovedbasen for kampflyoperasjoner på Ørland og at Norwegian Air Operations Centre (NAOC) har fått godkjent søknadsprosessen gjennom Luftfartstilsynet med å etablere et permanent stort område (Halten expanded - Halten I og II).

Ved behov for større skytefelt på Vestlandet, kan det ifølge NAOC være en løsning å utvide eksisterende felt END 205/207 Marstein, som ligger rett nord for END 235 Utsira. Forslaget om utvidet skytefelt (Halten expanded) er spilt inn i det pågående prosjektet om rammebetingelser for skyte- og øvingsfelt i sjø, og vil bli behandlet i dialog med øvrige departementer og direktorater.

## *3. Sandskallen-Sørøya Nord*

Forsvarsbygg viser i sin høringsuttalelse til at etaten ikke hadde noen merknader til den strategiske konsekvensutredningen fra 2013 for området Sandskallen-Sørøya Nord.

Forsvarsbygg viser til at det foreslåtte området overlapper med et planlagt skytefelt i sjø utenfor Sørøya, men at Sjøforsvaret har uttalt at det eventuelt vil være uproblematisk å flytte det planlagte skytefeltet øst eller vest for havvindområdet. Forsvarsbygg tar derfor forslaget om å åpne opp området Sandskallen-Sørøya Nord til etterretning og viser til at en tilpassing av et planlagt skytefelt vil vurderes i forbindelse med det pågående prosjektet om gjennomgang av strukturen for skyte- og øvingsfelt til sjøs nevnt over.

## *4. Sørilige Nordsjø II*

Til forslaget i punkt 3.3 om etablering av vindkraftområde i området Sørlege Nordsjø II, viser Forsvarsbygg til at Luftforsvaret har planer om å etablere et militært treningsluftrom, uten skyteaktivitet, over hele havområdet Sørlege Nordsjø I og II mot tilstøtende landegrenser til Danmark og Storbritannia. Forsvarsbygg viser også til at NAOC har uttalt at de ikke ser noen problemer med Luftforsvarets planer.

#### *5. Forslag til forskrift om havenergilova*

I høringsnotatet punkt 9.2. vises det til at havenergiforskriften ikke omfatter sikkerhetstiltak. Myndigheten for merking og lignende er overført til Samferdselsdepartementet og som igjen har fastsatt sikkerhetsregler i forskrift om merking av og etablering av sikkerhetssoner tilknyttet innretning for fornybar energiproduksjon og forskrift om rapportering m.m. av luftfartshinder.

Forsvarsbygg har i sin høringsuttalelse pekt på at Luftoperativt inspektorat (LOI) i Luftforsvaret trekker frem tilfredsstillende merking av vindturbiner som avgjørende for flysikkerheten til lufttrafikk over sjø i lav høyde og en grunnleggende forutsetning for å kunne akseptere vindkraftverk til havs.

Vi anmoder derfor departementet om å se på samordningen mellom forskrift om merking av og etablering av sikkerhetssoner mv., forskrift om rapportering m.m. av luftfartshinder og forslag til forskrift om havenergilova, for å sikre at hensynet til flysikkerhet er tilstrekkelig ivaretatt i områder som åpnes for havvind.

Forsvarsdepartementet antar for øvrig at utbyggere vil være forpliktet til å vurdere hvilke eventuelle konsekvenser et prosjekt vil kunne få i områder som ligger i tilknytning til Forsvarets skyte- og øvingsfelt. For å tydeliggjøre dette, kan det likevel vurderes om konsekvensene for Forsvarets aktivitet bør inntas som et eget punkt i forskriften § 6 andre ledd bokstav b om kravet til beskrivelser av de samfunnsmessige konsekvensene i den prosjektspesifikke konsekvensvurderingen.

Med hilsen

Severin Vikanes (e.f.)  
avdelingsdirektør

Anders Grønstad Friisk  
rådgiver

*Dokumentet er elektronisk godkjent og signert, og har derfor ikke håndskrevne signaturer.*

